

Rezime Izvještaja guvernera - februar-mart 2013

Ažurirano: 29.05.2013. godine

U Izvještaju guvernera, za mart mjesec 2013. godine, dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2013. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2013. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u ovom periodu realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2013. godinu.

Cijene su u martu 2013. godine, u odnosu na prethodni mjesec, zabilježile rast od 0,4%, dok je godišnja stopa inflacije u martu iznosila 3,3%.

U prva tri mjeseca 2013. godine, u odnosu na isti period prethodne godine, zabilježen je rast industrijske proizvodnje od 3,3%. Rast je ostvaren u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom dok je pad proizvodnje u sektoru vađenja ruda i kamena i u sektoru prerađivačke industrije.

Broj dolazaka turista, tokom prva tri mjeseca 2013. godine, povećan je za 7,3%, dok je broj noćenja smanjen za 2,1%, u odnosu na isti period prethodne godine. U istom periodu, u vazдушnom saobraćaju, je broj prevezenih putnika povećan za 3,1%, dok je prevoz robe smanjen za 5,4% u odnosu na prvi kvartal 2012. godine. U željezničkom saobraćaju je u prvom kvartalu ove godine prevoz putnika veći za 19,4%, a prevoz robe za 7,1% u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Šumarstvo je u prva tri mjeseca 2013. godine ostvarilo rast proizvodnje od 834,9% u odnosu na isti period prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvom kvartalu 2013. godine zabilježilo rast od 33% u odnosu na isti period prethodne godine. Promet robe u trgovini na malo (u tekućim cijenama) je tokom prva tri mjeseca 2013. godini ostvario rast od 8,8% u odnosu na isti period prethodne godine.

Prosječan broj zaposlenih u martu je iznosio 167.738, što predstavlja rast od 0,2% na mjesečnom nivou i rast od 3,2% na godišnjem nivou. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u martu 2013. godine iznosio 32.986, što predstavlja rast od 1% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 4,5% u odnosu na mart 2012. godine.

Na kraju marta 2013. godine, od 52.680 pravnih lica i preduzetnika, njih 12.459 ili 23,65% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je povećan za 0,53%. Ukupan iznos duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa iznosi 425.917.576,73 eura, što predstavlja pad od 2,81% u odnosu na prethodni mjesec. Koncentracija duga na dan 31.03.2013. godine je bila relativno velika, jer je 10 najvećih dužnika (0,08% ukupno evidentiranih dužnika), učestvovalo sa čak 22,82% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,40% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 46,52% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Shodno novoj Odluci o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama ("Sl. list Crne Gore", br. 22/12, 55/12) usvojene su nove odluke i to Odluka o kontnom okviru za banke ("Sl. list Crne Gore", br. 55/12) i Odluka o izvještajima koji se dostavljaju Centralnoj banci Crne Gore ("Sl. list Crne Gore", br. 64/12).

Najznačajnija izmjena uslovljena primjenom Međunarodnih računovodstvenih standarda odnosi se na uvođenje računa za evidentiranje ispravki vrijednosti za stavke bilansne aktive, novih definicija finansijskih instrumenata i reklasifikaciju bilansnih pozicija u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima.

U skladu sa navedenim izmjenama, izvršena je revizija podataka za period 2009 - 2012. godina.

Ukupan kapital banaka, prema preliminarnim podacima, na kraju marta 2013. godine iznosi 396,7 miliona eura, što je za 108,0 miliona eura (odnosno 37,4%) više u odnosu na kraj prethodne godine. Bilansna suma na kraju marta je niža za 4,04% u odnosu na stanje koje je dostignuto na kraju prethodne godine. U strukturi pasive, dominantno učešće zauzimaju depoziti. Njihovo učešće u strukturi pasive je raslo tokom sva tri mjeseca 2013. godine, pa su na kraju marta činili 69,2% ukupne pasive. Depoziti su na kraju marta 2013. godine iznosili 1.999,3 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec su zabilježili rast od 0,5%, dok su u odnosu na kraj decembra 2012. godine porasli za 0,9%. Od ukupnog iznosa depozita položenih u bankama, na depozite stanovništva odnosilo se 1.164,9 miliona eura ili 58,3%, dok se na depozite privrede odnosilo 525,4 miliona eura ili 26,3%. Krediti i ostala potraživanja su u martu u odnosu na decembar veći za 6,35%. Treba napomenuti da je ovakav rast kredita djelimično uslovljen i primjenom međunarodnih računovodstvenih standarda. Učešće nekvalitetnih kredita i ostalih potraživanja (C, D, E) u ukupnim kreditima je, na kraju marta, iznosilo 18,7%. U ročnoj strukturi kredita dominiraju dugoročni krediti sa 65,8%, što je nešto veći udio nego na kraju prethodnog mjeseca (64,7%).

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa u martu 2013. godine je iznosila 9,44%, što predstavlja pad od 0,03 procentnih poena u odnosu na decembar 2012. godine, i pad od 0,01 p.p. na mjesečnom nivou. Prosječna ponderisana pasivna kamatna stopa je iznosila 3,14% u martu 2013. godine i ostvarila je pad od 0,09 p.p. u odnosu na decembar 2012. godine, dok na mjesečnom nivou zabilježila pad od 0,02 p.p.

Na kraju marta 2013. godine obavezna rezerva banaka je iznosila 187,7 miliona eura, što je za 0,6 miliona eura ili 0,3% više nego u decembru 2012. godine. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 39,1%, u državnim zapisima 33,7%, a na računu Centralne banke u inostranstvu 27,3%. Tokom marta 2013. godine sve banke su izdvojile i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu i nijesu koristile mogućnost da do 50% obavezne rezerve koriste za održavanje likvidnosti.

Bruto premija osiguranja iznosila je 5,8 miliona eura na kraju marta 2013. godine. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (86,6%) dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (13,4%).

U martu 2013. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 1,2 miliona eura kroz 677 transakcija. Ostvareni promet je 11% veći u odnosu na februar 2013. godine. Berzanski indeks MONEX20, čija je vrijednost na kraju marta 2013. godine bila 9.693,31 indeksnih poena, zabilježio je pad od 3,1% u odnosu na prethodni mjesec, dok je indeks investicionih fondova MONEXPIF zabilježio pad od 8,2%.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u martu 2013. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 17,9 miliona eura, dok je u martu 2012. godine ostvaren deficit u iznosu od 5,1 milion eura. Deficit budžeta, za prva tri mjeseci 2013. godine, iznosio je 59,7 miliona eura, odnosno 1,7% procijenjenog BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 88,3 miliona eura ili 2,5% BDP-a, što je u odnosu na plan za mart više za 6,4%. Izdaci budžeta iznosili su 106,2 miliona eura ili 3% BDP-a, što je 2,1% više u odnosu na plan za mart 2013. godine, a 30,5% više u odnosu na ostvarenje izdataka u martu 2012. godine.

Na kraju marta 2013. godine, javni dug Crne Gore iznosio je 1.755,7 miliona eura ili 50,3% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 420,3 miliona eura ili 12,1% BDP-a, a na spoljni dug 1.335,4 miliona eura ili 38,2% BDP-a.

U prvom kvartalu 2013. godine, prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa bio je manji za 18,8% u odnosu na isti period 2012. godine i iznosio je 192,2 miliona eura. Deficit na računu roba u prvom kvartalu 2013. godine iznosio je 258,3 miliona eura ili 13,6% manje nego u 2012. godini. Smanjenje deficita je rezultat povećanja izvoza roba za 6,3% uz istovremeno smanjenje uvoza za 9%. Na računu usluga ostvaren je suficit u iznosu od 6,6 miliona eura kao i na podračunima faktorskih dohodaka i tekućih transfera, gdje je ostvareni suficit iznosio 59,5 miliona eura ili 11,6% više nego u istom periodu prethodne godine. Prema preliminarnim podacima neto priliv stranih direktnih investicija, za prvi kvartal 2013. godine, iznosio je 65,5 miliona eura i za 2,2% je manji nego u istom periodu 2012. godine. Ukupan priliv stranih direktnih investicija iznosio je 81,6 miliona eura, dok je istovremeno ostvaren odliv u iznosu od 16,1 milion eura.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore.

Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti, a uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema u prva tri mjeseca 2013. godine iznosilo je 100%.

U februaru i martu su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Tako su održani bilateralni sastanci predstavnika Centralne banke u pregovaračkim grupama za poglavlja 4 – Slobodno kretanje kapitala i 17 Ekonomska i monetarna politika sa predstavnicima Evropske komisije u Briselu, održan je konstitutivni sastanak Radne grupe za poglavlje 9 – Finansijske usluge, ostareno je učešće na sastanku Radne grupe za poglavlje 20, u kojoj je predstavnik Centralne banke koordinator jedne podgrupe. Pored toga, na zahtjev Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija imenovani su predstavnici Centralne banke u radnim grupama za poglavlje 18 – Statistika, poglavlje 32 – Finansijski nadzor i poglavlje 33 – Finansijske i budžetske odredbe.

Centralna Banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji.

U okviru aktivnosti Guvernera na planu međunarodne saradnje, u februaru su održani sastanci sa delegacijama Međunarodnog monetarnog fonda i EBRD-a, a realizovano je i učešće na obilježavanju godišnjice Češke narodne banke i Klubu guvernera. U martu je održan sastanak sa predstavnicima EFSE fonda i ambasadorom Makedonije u Crnoj Gori.